

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 522/2023-18

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej a sudcov Rastislava Kaššáka (sudca spravodajca) a Miloša Maďara v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného ADVOKÁTSKOU KANCELÁRIOU JUDr. Peter Szárszoi, s. r. o., Štefánikova 8, Michalovce, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Peter Szárszoi, PhD., proti postupu a uzneseniu Okresného súdu Trebišov č. k. 14 C 48/2012-865 z 28. februára 2023 a proti postupu a uzneseniu Krajského súdu v Košiciach č. k. 3 Co 78/2023 z 15. mája 2023 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I .

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 11. augusta 2023 domáha vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Trebišov (ďalej len „okresný súd“) a jeho uznesením č. k. 14 C 48/2012-865 z 28. februára 2023 (ďalej aj „napadnuté uznesenie okresného súdu“) a postupom Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) a jeho uznesením č. k. 3 Co 78/2023 z 15. mája 2023 (ďalej aj „napadnuté uznesenie krajského súdu“). Navrhuje napadnuté uznesenia konajúcich súdov zrušiť a priznať mu náhradu trov vzniknutých v konaní pred ústavným súdom.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že v konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 14 C 48/2012 sa sťažovateľ podanou žalobou domáhal proti žalovanému [REDAKOVANÉ] (ďalej len „žalovaný“) zaplatať sumu 16 833,66 eur s príslušenstvom z titulu náhrady škody na zdraví.

3. Rozsudkom č. k. 14 C 48/2012-725 z 28. apríla 2022 okresný súd žalobu sťažovateľa zamietol (prvý výrok), žalovanému priznal proti sťažovateľovi nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu (druhý výrok) a štátu nárok na náhradu trov konania nepriznal (tretí výrok). Krajský súd rozsudkom č. k. 3 Co 163/2022-808 zo 6. októbra 2022 potvrdil prvoinštančný rozsudok v prvom výroku o zamietnutí žaloby sťažovateľa a zrušil rozsudok v jeho druhom a treťom výroku o náhrade trov konania a trov štátu a v rozsahu zrušenia mu vec vrátil na ďalšie konanie.

4. Po zrušení a vrátení veci okresný súd rozhodol o trovách konania identicky a napadnutým uznesením opätovne priznal žalovanému proti sťažovateľovi nárok na náhradu trov konania a štátu náhradu trov konania nepriznal. V intenciách zrušujúceho rozhodnutia odvolacieho súdu vec právne posúdil podľa § 255 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“) a § 257 CSP, pričom dôvody hodné osobitného zreteľa pre nepriznanie náhrady trov konania úspešnému žalovanému nezistil. Štátu náhradu trov konania nepriznal z dôvodu, že sťažovateľ bol v konaní oslobodený od platenia súdneho poplatku a od žalovaného ako úspešnej strany v spore nebolo možné spravodlivo požadovať ich úhradu aj s poukazom na to, že žalovaný namietal vykonanie kontrolných znaleckých posudkov, ktorých sa dožadoval len sťažovateľ.

5. O odvolaní sťažovateľa rozhodol krajský súd napadnutým uznesením, ktorým potvrdil uznesenie okresného súdu v jeho napadnutom (prvom) výroku, ktorým bol žalovanému priznaný nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %, a súčasne žalovanému priznal proti sťažovateľovi aj nárok na náhradu trov odvolacieho konania. Stotožnil sa so záverom okresného súdu, že v danom prípade neboli naplnené predpoklady na aplikáciu § 257 CSP, zohľadňujúc pritom postoj sťažovateľa, jeho procesné správanie v konaní, nespoluprácu so súdom spôsobenú častou neospravedlnenou neúčastou na pojednávaniach, ako aj ignorovaním predvolaní súdom ustanovených znalcov.

II.

Argumentácia sťažovateľa

6. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti atakujúcej napadnuté uznesenia okresného súdu a krajského súdu a ich vydaniu predchádzajúce postupy po opise skutkového stavu namieta, že:

a) okresný súd pri rozhodovaní o trovách konania nezohľadnil skutočnosť, že sťažovateľ bol oslobodený od platenia súdnych poplatkov. Okresnému súdu vytyka jeho tvrdenie o existencii finančných rezerv, čo malo vyplývať zo skutočnosti, že sťažovateľ si nechal vypracovať súkromný znalecký posudok;

b) okresný súd sa mu neumožnil vyjadriť k vyjadreniu žalovaného z 5. mája 2023. Napriek tomu, že súdny spis bol 12. mája 2023 predložený na rozhodnutie odvolaciemu súdu, ktorý o jeho odvolaní rozhodol napadnutým uznesením z 15. mája 2023, jeho právnomu zástupcovi bola 26. mája 2023 doručená výzva okresného súdu na predloženie repliky k vyjadreniu žalovaného v zmysle § 374 ods. 1 CSP. Týmto postupom okresného súdu, ako aj krajského súdu, ktorý rozhodol bez toho, aby vyčkal na doručenie jeho vyjadrenia, bol porušený princíp kontradiktórnosti konania a rovnosti zbraní;

c) napadnuté uznesenie krajského súdu je arbitrárne, nepreskúmateľné a nedostatočne odôvodnené. Vyjadruje nesúhlas s tvrdením krajského súdu o jeho opakovanej neospravedlnenej neúčasti na súdnych pojednávaniach, pričom tvrdí, že to bol práve žalovaný, ktorý sa na nariadené

pojednávania viackrát nedostavil alebo žiadal o ich odročenie. Krajský súd sa (rovnako ako okresný súd) nezaoberal finančnou situáciou žalovaného, a teda dopadom aplikácie § 257 CSP na jeho majetkové pomery.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

III.1. K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením okresného súdu a jeho postupom:

7. V súvislosti s namietaným porušením označených práv postupom a uznesením okresného súdu ústavný súd poukazuje na princíp subsidiarity zakotvený v čl. 127 ods. 1 ústavy, z ktorého vyplýva, že právomoc ústavného súdu je daná iba vtedy, ak o ochrane základných práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Ústavný súd preto konštatuje, že nemá právomoc preskúmať napadnuté rozhodnutie okresného súdu, keďže ho už meritórne preskúmal na základe podaného odvolania sťažovateľa krajský súd, ktorý bol oprávnený a zároveň povinný poskytnúť ochranu právam sťažovateľa.

8. Z uvedeného dôvodu ústavný súd odmietol ústavnú sťažnosť v časti smerujúcej proti napadnutému uzneseniu okresného súdu podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie.

III.2. K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením krajského súdu a jeho postupom:

9. Podstatou ústavnej sťažnosti je namietané porušenie základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a jeho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením krajského súdu, ktorým bolo potvrdené uznesenie okresného súdu o priznaní nároku na náhradu trov konania úspešnému žalovanému v rozsahu 100 %.

10. Ústavný súd vo svojej rozhodovacej činnosti opakovane judikuje, že v súlade s princípom subsidiarity a jeho postavením mimo sústavy všeobecných súdov je posledným možným nástrojom na odstránenie prípadnej neústavnosti, avšak nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomocí všeobecných súdov. Pred podaním ústavnej sťažnosti je preto potrebné vyčerpať všetky dostupné prostriedky nápravy, čím je aj podanie mimoriadneho opravného prostriedku – dovolania.

11. V tejto súvislosti ústavný súd odkazuje na závery prijaté v uznesení č. k. I. ÚS 275/2018 z 15. augusta 2018 (rozhodnutie č. 74/2018 publikované v Zbierke nálezov a uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky 2018, s. 1270), v ktorom sa zaoberal problematikou prípustnosti opravných prostriedkov podľa Civilného sporového poriadku, dospejúc okrem iného k záveru, že podľa § 357 písm. m) CSP jedným z uznesení, proti ktorým je prípustné odvolanie a ktoré sú tak v danej nimi riešenej otázke s konečnou platnosťou preskúmateľné v rámci odvolacieho konania, je aj uznesenie, ktorým prvostupňový súd rozhodol o nároku na náhradu trov konania s konečnou platnosťou, takže rozhodnutie odvolacieho súdu o tomto odvolaní je v otázke nároku na náhradu

trov konania rozhodnutím konečným (ktorým sa konanie v tejto otázke nároku končí, pozn.), a teda ho možno podľa § 420 CSP považovať za rozhodnutie preskúmateľné v dovolacom konaní z dôvodov zmätočnosti ako rozhodnutie, ktorým sa konanie končí. K rovnakému záveru dospel aj veľký senát obchodnoprávneho kolégia v uznesení č. k. 1 VObo 2/2021 z 29. septembra 2021.

12. Možno teda uzavrieť, že napadnuté uznesenie krajského súdu predstavuje rozhodnutie, ktorým sa pred krajským súdom ako súdom odvolacím skončilo konanie o tomto nároku s konečnou platnosťou. Vychádzajúc z dôvodov ústavnej sťažnosti v danej veci, ústavný súd konštatuje, že sťažovateľ namieta nepreskúmateľnosť, arbitrárnosť a nedostatočné odôvodnenie napadnutého uznesenia krajského súdu, ako aj porušenie princípu kontradiktórnosti konania, čo možno nepochybne podradiť pod dôvod prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP. Záver o danosti tvrdenej vady zmätočnosti je pritom v plnej právomoci najvyššieho súdu ako súdu dovolacieho. Nemožno preto prisvedčiť tvrdeniu sťažovateľa, že v danom prípade nebolo dovolanie proti napadnutému uzneseniu odvolacieho súdu prípustné a že sťažovateľ vyčerpal všetky prostriedky priznané mu zákonom na ochranu jeho práv.

13. Podľa zistení ústavného súdu (dopytom na okresný súd) však nebolo žiadnou zo sporových strán, t. j. ani sťažovateľom podané dovolanie proti napadnutému uzneseniu krajského súdu. Sťažovateľ teda mimoriadny opravný prostriedok proti napadnutému uzneseniu odvolacieho súdu neuplatnil, to znamená, že nevyčerpal právny prostriedok, ktorý mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd.

14. Meritórne preskúmanie ústavnej sťažnosti ústavným súdom v situácii, keď sťažovateľ nevyužil prostriedok ochrany svojich práv, ktorý mu zákon účinne poskytoval, teda nepodal dovolanie, hoci ho podať mohol a mal, by bolo porušením princípu subsidiarity ako sťažnostného atribútu vzťahu medzi ústavným súdom a sústavou všeobecných súdov, na ktorom je založené rozhodovanie o ústavných sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy (m. m. III. ÚS 562/2017, I. ÚS 196/2021). Keďže sťažovateľ v podanej ústavnej sťažnosti netvrdil, že dovolanie nepodal z dôvodov hodných osobitného zreteľa, neprichádzal do úvahy ani prípadný možný postup podľa § 132 ods. 3 zákona o ústavnom súde.

15. Ústavný súd z týchto dôvodov ústavnú sťažnosť sťažovateľa v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. d) zákona o ústavnom súde pre jej neprípustnosť.

16. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku sa ústavný súd ďalšími požiadavkami sťažovateľa uvedenými v petite nezaoberal, keďže ich posudzovanie je viazané na vyslovenie porušenia označených práv a slobôd, k čomu v tomto prípade nedošlo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Bratislave (detašované pracovisko) 4. októbra 2023

Jana Baricová
predseda senátu